

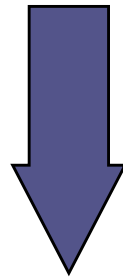

Ο ρόλος του Συντονιστή στη Μεταμοσχευτική Διαδικασία

Μπαλάσκα Αικατερίνη
RN, MSc, PhD(o)
Α Χ' Κλινική Κλινική – Μονάδα
Μεταμόσχευσης Οργάνων
Γ.Ν.Α «Ο Ευαγγελισμός»

Τελευταία έτη

- + Βελτίωση των χειρουργικών τεχνικών
- + Ανακάλυψη νέων ανοσοκατασταλτικών φαρμάκων
- + Εξέλιξη της επιστήμης της ανοσολογίας

ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗ

Ρουτίνα για την αντιμετώπιση βαρύτατων νοσημάτων

Η πρόοδος των μεταμοσχεύσεων

- ✚ Αύξηση του αριθμού των υποψήφιων
- ✚ Αυξημένες ανάγκες εξεύρεσης οργάνων

Η οργάνωση της μεταμόσχευσης

Απαιτούσε τη δημιουργία ειδικών
συντονιστικών υπηρεσιών

Σκοπός Συντονιστικών υπηρεσιών

- ✚ Προώθηση των μεταμοσχεύσεων
- ✚ Βελτίωση των αποτελεσμάτων
- ✚ Διασφάλιση ασφάλειας συστήματος
- ✚ Ανάλυση – αξιολόγηση των διαφόρων παραγόντων

Η επίτευξη του σκοπού αυτού γίνεται:

- ✚ Τήρηση και διαρκή ενημέρωση του καταλόγου αναμονής
- ✚ Ανάπτυξη προγραμμάτων επιλογής δοτών – ληπτών
- ✚ Συντονισμό – Συνεργασία ομάδων
- ✚ Ανταλλαγή μοσχευμάτων

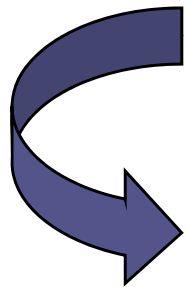
Μέσα από τις υπηρεσίες συντονισμού
εμφανίζεται

Νέος επαγγελματίας υγείας
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΩΝ

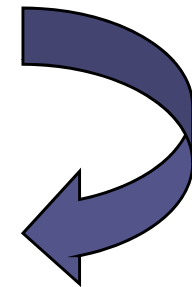

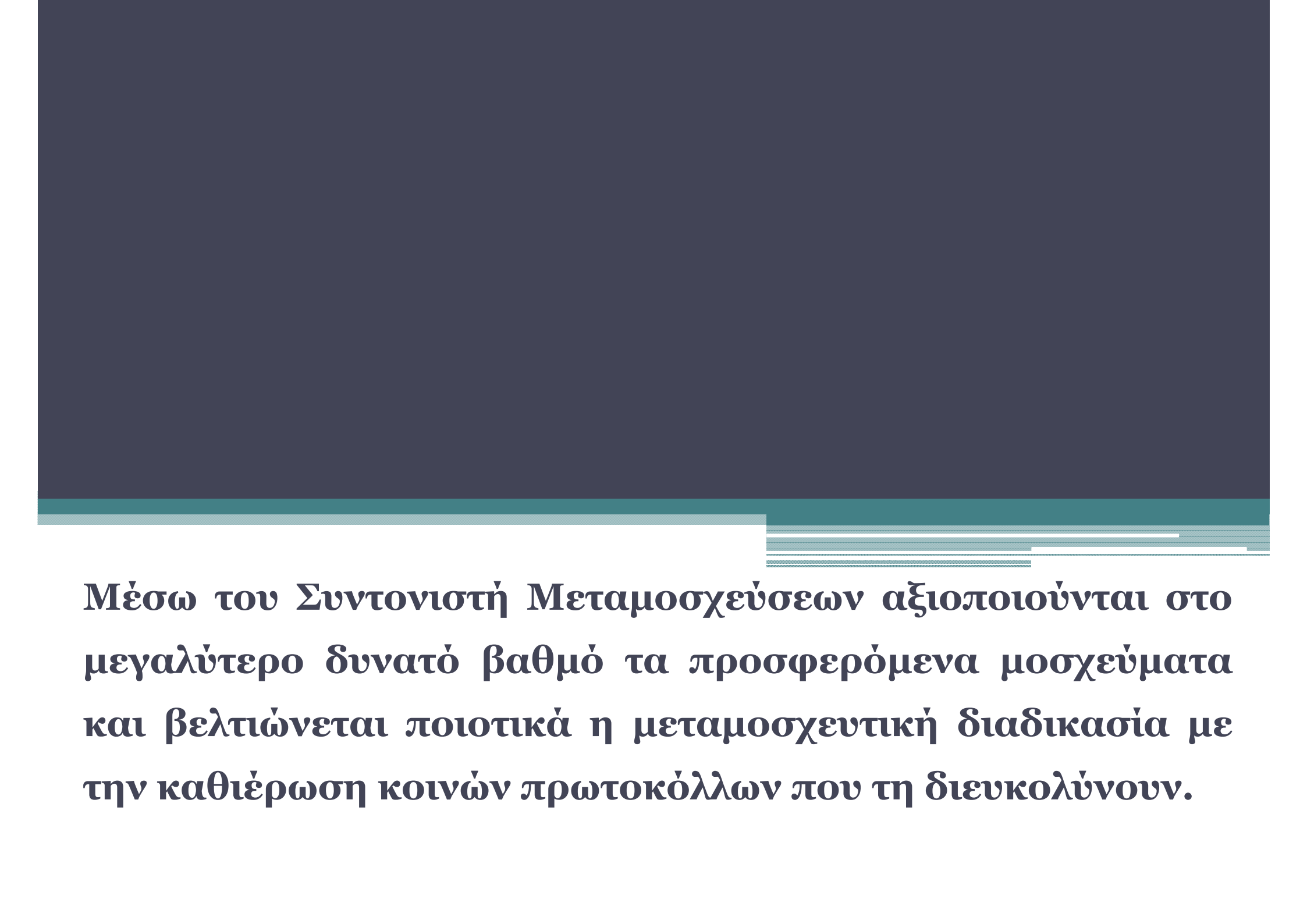
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ TRANSPLANT COORDINATOR

Πρόσωπο ενδιάμεσων
επαφών

Μεσολαβητής

Μέσω του Συντονιστή Μεταμοσχεύσεων αξιοποιούνται στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τα προσφερόμενα μοσχεύματα και βελτιώνεται ποιοτικά η μεταμοσχευτική διαδικασία με την καθιέρωση κοινών πρωτοκόλλων που τη διευκολύνουν.

- Οι πρώτοι συντονιστές εμφανίστηκαν τη δεκαετία του '70 στις ΗΠΑ όπου, σήμερα, περισσότεροι από 700 επαγγελματίες υγείας επανδρώνουν το θεσμό προσφέροντας τις υπηρεσίες τους σε 120 μεταμοσχευτικά προγράμματα ανά τη χώρα.

Η πρώτη χώρα που εισήγαγε το θεσμό στην Ευρώπη ήταν η Ολλανδία το 1979 και εν συνεχεία η Μ. Βρετανία.

Υπολογίζεται ότι σήμερα υπάρχουν περισσότερες από 200 ομάδες Συντονιστών Μεταμοσχεύσεων σε όλες τις χώρες της Ευρώπης.

Το 50% από αυτούς είναι νοσηλευτές, το 33% γιατροί, 12% είναι φοιτητές και οι υπόλοιποι είναι διοικητικοί υπάλληλοι.

- Το 1979 δημιουργήθηκε η πρώτη Ένωση Συντονιστών στις Η.Π.Α (North American Transplant Coordinators Organization-NATO).
- Το 1982 ιδρύθηκε και στην Ευρώπη αντίστοιχη ένωση, η Ευρωπαϊκή Οργάνωση των Συντονιστών Μεταμοσχεύσεων (European Transplant Coordinators Organization-ETCO).
- Σκοπός: η παροχή στο ιατρικό, παραϊατρικό προσωπικό και στο κοινό πληροφοριών για τις μεταμοσχεύσεις, προκειμένου να γίνεται η καλύτερη δυνατή εξασφάλιση και αξιοποίηση των μοσχευμάτων με την κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και την υποστήριξη των Συντονιστών στην άσκηση των καθηκόντων τους.

Έργο των συντονιστών μεταμοσχεύσεων

- Τήρηση και διαρκής ενημέρωση της λίστας αναμονής των υποψήφιων ληπτών, έτσι ώστε οι ασθενείς να είναι ανά πάσα στιγμή σε ετοιμότητα, αφού η ενημέρωση για τις τυχόν μεταβολές των κλινικών και εργαστηριακών τους στοιχείων είναι συνεχής.
- Συντονισμός των διαδικασιών εξασφάλισης και αφαίρεσης οργάνων.
- Διοικητική και λοιπές συντονιστικές δραστηριότητες.
- Εκπαιδευτικές δραστηριότητες

- Έρευνες σχετικά με το προφίλ του Συντονιστή έχουν δείξει ότι αυτός θα πρέπει να είναι:
- Άνδρας ή γυναίκα, επαγγελματίας υγείας και δη ιατρός ή νοσηλεύτης η ηλικία του θα πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 30-40 ετών.
- Πρέπει να έχει τη ακλόνητη πεποίθηση ότι η δωρεά οργάνων και η μεταμόσχευσή τους συνάδει απόλυτα προς τις αρχές της προστασίας της ανθρώπινης ζωής και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, γι' αυτό και οι επαγγελματίες υγείας που για λόγους προσωπικούς ή θρησκευτικούς έχουν ενστάσεις απέναντι σ' αυτή τη διαδικασία εξ' ορισμού αποκλείονται από τις συγκεκριμένες θέσεις.
- Ως χαρακτήρας θα πρέπει να είναι επικοινωνιακός, αποδεκτός από όλους τους συναδέλφους του.
- Η αμοιβή του να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της θέσης του και στην επαγγελματική του εμπειρία να περιλαμβάνεται οπωσδήποτε προϋπηρεσία.
- Ιδιαίτερα θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι ο Συντονιστής Μεταμοσχεύσεων εργάζεται πάντοτε εντός και εκτός νοσοκομείου.

Στόχος του Σ.Μ

- ✚ Αύξηση των προσφερόμενων για μεταμόσχευση οργάνων
- ✚ Γρήγορη αναφορά και διάθεση μοσχευμάτων
- ✚ Κατάρτιση πλήρως καθορισμένων και κατανοητών πρωτοκόλλων
- ✚ Επαγγελματική ικανοποίηση για όλους
- ✚ Ανακούφιση της οικογένειας του δότη
- ✚ Σωστή παρακολούθηση ληπτών

- Η πρώτη επίσημη προσπάθεια εφαρμογής συντονισμού στη μεταμοσχευτική διαδικασία υλοποιήθηκε στην Ελλάδα το 1984 με τη δημιουργία της Υπηρεσίας Συντονισμού και Ελέγχου Προγράμματος τελικού σταδίου χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας και Μεταμοσχεύσεων (ΥΣΕ), που αργότερα μετονομάστηκε σε Υπηρεσία Συντονισμού και Ελέγχου Μεταμοσχεύσεων (ΥΣΕΜ).
- Ως κύριο στόχο της είχε την ανάπτυξη των μεταμοσχεύσεων στην Ελλάδα, σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία, προσαρμοσμένη, ωστόσο, στις ιδιαιτερότητες της χώρας.

- Η ανάγκη για την ύπαρξη συντονιστών μεταμοσχεύσεων διατυπώθηκε για πρώτη φορά το 1984 στο κείμενο απόφασης του Υπουργού Υγείας η οποία καθόριζε τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη λειτουργία των Μονάδων Μεταμόσχευσης.
- Το ζήτημα επανήλθε τρία χρόνια αργότερα από την Υ.Σ.Ε.Μ. στην ετήσια έκθεσή της το 1987 όπου γινόταν μνεία της αναγκαιότητας για χωροταξική κατανομή των συντονιστών ανά την χώρα.
- Το φθινόπωρο του 1991 άρχισε 6μηνη εκπαίδευση νοσηλευτριών με σκοπό να καλύψουν τις πρώτες θέσεις συντονιστών ενώ τον Ιούλιο του 1993 με απόφαση του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας (Κ.Ε.Σ.Υ.) προσδιορίστηκε επακριβώς το έργο τους.

- Παρά τη σαφή περιγραφή των αρμοδιοτήτων τους και παρά την καταφανή ανάγκη για την ύπαρξή τους τόσο σε κεντρικό, όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, η νομική κατοχύρωση των Συντονιστών Μεταμοσχεύσεων δεν υλοποιήθηκε παρά μόλις το 1999, με το νόμο 2737/1999.
- Οι εμπλεκόμενοι στις μεταμοσχευτικές διαδικασίες φορείς θεωρούν ότι στο αναμεταξύ χάθηκε πολύτιμος χρόνος και η μη λειτουργία του θεσμού, που είχε επισημανθεί ότι ήταν κεφαλαιώδους σημασίας για την αύξηση των μεταμοσχεύσεων ήδη από τη δεκαετία του '80 είχε ανασταλτικό αποτέλεσμα στην προαγωγή των μεταμοσχεύσεων στην Ελλάδα.

Οι ρυθμίσεις του νόμου 2737/1999 και ο Εθνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων (Ε.Ο.Μ)

- Ο Εθνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων κατήργησε το προϋφιστάμενο Εθνικό Συμβούλιο Μεταμοσχεύσεων και την Υ.Σ.Ε.Μ. και σήμερα αποτελεί το βασικό μηχανισμό διοικητικής υποστήριξης της μεταμοσχευτικής διαδικασίας.
- Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που διοικείται από 11μελές διοικητικό συμβούλιο, τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- Επιχορηγείται σχεδόν καθ' ολοκληρία από τον τακτικό προϋπολογισμό του υπουργείου υγείας, χωρίς να οριοθετείτε το ύψος της ετήσιας επιχορήγησης που επαφίεται στην κρίση του εκάστοτε Υπουργού Υγείας - δευτερευόντως , οι πόροι του προέρχονται από δωρεές, κληρονομιές και λοιπές χορηγίες τρίτων.

Ο Συντονιστής Μεταμοσχεύσεων

- Η νομοθετική πρόβλεψη για πρώτη φορά, όπως προαναφέρθηκε, ο ν. 2737/1999 προβλέπει ρητά την ύπαρξη Συντονιστών Μεταμοσχεύσεων: έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 5 του νόμου, οι Συντονιστές Μεταμοσχεύσεων προσφέρουν υπηρεσίες για την προώθηση των μεταμοσχεύσεων και υποβοηθούν το μεταμοσχευτικό έργο.
- Οι θέσεις τους συστήνονται στον Ε.Ο.Μ. και στις μονάδες των νοσηλευτικών ιδρυμάτων που συμμετέχουν στη μεταμοσχευτική διαδικασία.
- Οι θέσεις αυτές καλύπτονται από πτυχιούχους επαγγελματιών υγείας, Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι μετά από εξειδίκευση στο αντικείμενο του συντονιστή.
- Το π.δ/ 93/2002 σχετικά με τα προσόντα και τα καθήκοντα των Συντονιστών Μεταμοσχεύσεων. Σε εκτέλεση σχετικής πρόβλεψης του ως άνω άρθρου 5 του ν. 2737/1999 εκδόθηκε το προεδρικό διάταγμα 93/2002 το οποίο το μεν διακρίνει τους Συντονιστές σε τρεις κατηγορίες, το δε περιγράφει αναλυτικά τις λεπτομέρειες σχετικά με την εξειδίκευσή τους.

Οι Σ.Μ. Διακρίνονται:

Συντονιστές εξασφάλισης οργάνων

- 1.Κεντρικοί
- 2.Τοπικοί

Κλινικούς Συντονιστές: υπηρετούν αποκλειστικά σε μονάδες μεταμοσχεύσεων ιστών, οργάνων και μυελού των οστών.

Εξειδίκευση Συντονιστή Μεταμοσχεύσεων

- Είναι ενιαία και αφορά όλες τις κατηγορίες συντονιστών
- Ο Ε.Ο.Μ είναι υπεύθυνος για την οργάνωση και υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος καθώς και για την χορήγηση των σχετικών πιστοποιητικών εξειδίκευσης
- Ο χρόνος εξειδίκευσης είναι 12 μήνες (6 μήνες θεωρία στον Ε.Ο.Μ και 6 μήνες πρακτική σε Μεταμοσχευτικά Κέντρα)

Κεντρικοί Συντονιστές

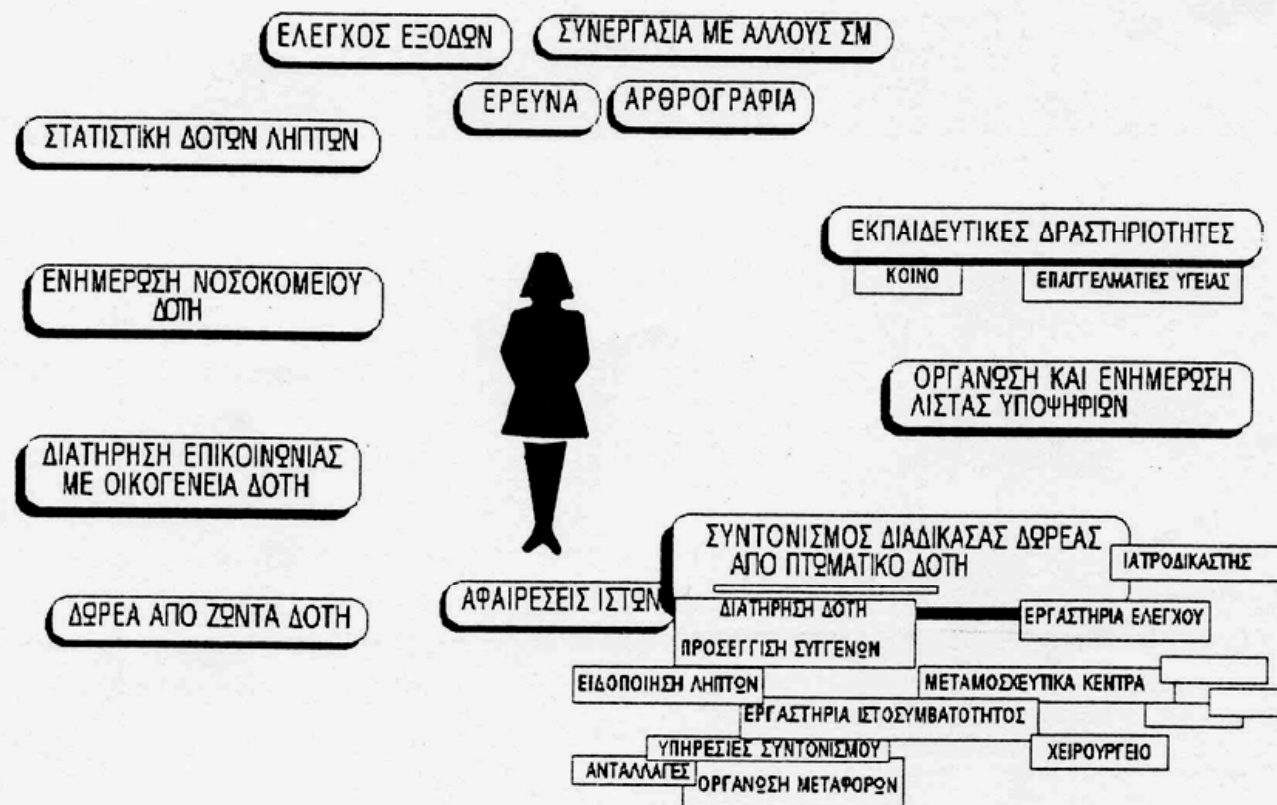
- # Οργάνωση καταλόγου αναμονής υποψηφίων ληπτών
- # Εκπαιδευτικές δραστηριότητες
- # Συντονισμό της διαδικασίας δωρεάς οργάνων από πτωματικό δότη
- # Έλεγχος – καταγραφή δωρεάς από ζώντα δότη
- # Συνεργασία με τράπεζα ιστών
- # Διοικητικές και άλλες δραστηριότητες

Τοπικοί Συντονιστές

- ✚ Εκπαίδευση του κοινού και των επαγγελματιών υγείας
- ✚ Ανάπτυξη προγραμμάτων δωρητών
- ✚ Αναγνώριση και έλεγχος δυνητικών δοτών
- ✚ Προσέγγιση συγγενών
- ✚ Διατήρηση δότη

Κλινικοί Συντονιστές

- + Διευκολύνουν - Συντονίζουν τη διαδικασία της μεταμόσχευσης
- + Παροχή διαρκούς φροντίδας στο λήπτη
- + Έλεγχος των Ζώντων δοτών και ληπτών
- + Ενημέρωση ληπτών
- + Εκπαίδευση κοινού και Επαγγελματιών υγείας
- + Λήψη και διατήρηση μοσχευμάτων
- + Μετ/κη παρακολούθηση ληπτών

Σχ. 1. Δραστηριότητες Συντονιστή Μεταμοσχεύσεων (ΣΜ).

Δότες Οργάνων																	
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Αναφερθέντες Εγκεφαλικοί Θάνατοι	47	76	89	86	227	179	168	176	110	57	109	204	146	106	83	120	42
Αξιοποιηθέντες ως Δότες	40	65	71	66	89	79	64	98	71	45	79	77	62	50	39	51	27
Δείκτης Δωρεάς Οργάνων (δότες ανά εκατομμύριο πληθυσμού)	3,6	5,9	6,5	6,0	8,1	7,2	5,8	8,9	6,5	4,1	7,2	7,0	5,6	4,5	3,5	4,6	2,5
Μεταμοσχεύσεις Συμπαγών Οργάνων																	
Από πτωματικό δότη	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Νεφρού	74	107	134	116	167	144	101	186	116	76	139	130	107	90	63	75	43
Ήπατος	18	21	24	29	34	27	32	58	33	25	40	47	31	27	22	21	11
Καρδιάς	5	9	5	6	9	7	5	16	8	5	6	18	9	12	6	6	3
Πνευμόνων	0	0	0	0	1	1	2	3	3	2	0	0	0	0	0	0	0
Διπλή Νεφρού - Παγκρέατος	0	0	0	0	0	0	0	2	3	0	1	0	0	0	0	0	0
Διπλή Νεφρού - Ήπατος	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	97	137	163	151	211	179	140	266	163	108	187	195	147	130	91	102	57
Από ζώντα δότη Νεφρού (ενημέρωση στοιχείων ανά 6μηνο)	87	85	79	76	69	63	87	52	34	32	46	41	44	42	35	49	19

